

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

**DĖL VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS ĮSTATYMO NR. IX-1768 1, 8
STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 11-1 STRAIPSNIU
ĮSTATYMO (TAP-21-106) (20-16802(2))**

2021-02-15 Nr. NV-320

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Tikslas – sudaryti teisinę galimybę kitų ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių darbo inspektoriams ir pareigūnams dalyvauti patikrinimuose Lietuvos teritorijoje, ir užtikrinti vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus funkcijų vykdymo nepertraukiamumą.

Esama situacija:

- 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1149 įsteigiama Europos darbo institucija, kurios tikslas – padėti užtikrinti sąžiningą darbo jėgos ES judumą ir padėti valstybėms narėms ir Europos Komisijai koordinuoti socialinės apsaugos sistemas. Ši institucija koordinuos ir rems suderintus ir bendrus patikrinimus. Suderinti ir bendri patikrinimai vykdomi laikantis valstybių narių, kuriose atliekami patikrinimai, teisės ar praktikos. Jie vykdomi taip, kad būtų veiksmingi veiklos požiūriu. Valstybės narės patikrinimo susitarimais suteikia kitos valstybės narės pareigūnams, atitinkamą vaidmenį ir statusą, laikydamosi valstybės narės, kurioje atliekamas patikrinimas, teisės ar praktikos.
- Lietuvos teisės aktuose nenumatyta galimybė Valstybinės darbo inspekcijos (VDI) kvietimu, esant dvišaliam arba daugiašaliam susitarimui, patikrinimuose dalyvauti užsienio darbo inspektoriams ir kitiems pareigūnams. Pastaruoju metu VDI tarptautinio bendradarbiavimo praktika suintensyvėjo, VDI inspektoriai kviečiami į užsienio valstybes (ypač Latviją, Norvegiją), apie 10 patikrinimų per metus atliekama kartu su kolegomis iš užsienio.
- Šiuo metu pagal VDI įstatymo nuostatas vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius gali įgalioti vykdyti pareigas tik vieną iš savo pavaduotojų ir, jo laikinai nesant, nenumatyta galimybė įgalioti kito valstybės tarnautojo.

Esmė, nauda: Įstatymo projektu siūloma:

1. numatyti, kad Valstybinės darbo inspekcijos kvietimu, esant dvišaliam arba daugiašaliam susitarimui, patikrinimuose Lietuvos teritorijoje gali dalyvauti kitų ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių darbo inspektoriai ir kiti pareigūnai.

Jie turėtų įstatyme nustatytas teises (teisę gauti paaiškinimus žodžiu ar raštu dėl darbo, teisės aktų pažeidimų, VDI nurodymų nevykdymo, taip pat teisę fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus) ir pareigas (gerbti tikrinamo subjekto teises ir teisėtus interesus, saugoti ir neatskleisti valstybės, darbdavių komercinę paslaptį sudarančios informacijos) ir kartu su VDI inspektoriais galėtų atlikti patikrinimus, kuriems vadovautų VDI inspektorius.

2. atsisakyti nuostatos, kad LR vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius gali įgalioti tik vieną iš pavaduotojų atlikti vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pareigas, jei pats jų atlikti negali.

3. į įgyvendinamų Europos Sąjungos teisės aktų sąrašą įtraukti 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentą (ES) 2019/1149**, kuriuo įsteigiama Europos darbo institucija, iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 883/2004, (ES) Nr. 492/2011 ir (ES) 2016/589 ir panaikinamas Sprendimas (ES) 2016/344.

Siūloma įstatymo įsigaliojimo data – 2021 m. gegužės 1 d. Papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Numatoma nauda: Užsienio darbo inspektorių ir kitų pareigūnų dalyvavimas patikrinimuose kartu su VDI inspektoriais padės gauti informaciją, būtiną visapusiškai, objektyviai ir skaidriai ištirti atvejį, turintį tarpvalstybinį elementą (pvz.: kai Lietuvoje laikinai dirba komandiruoti darbuotojai; Lietuvoje įsisteigusios įmonės dalį paslaugų teikia užsienio valstybėse), padės išsiaiškinti, ar įmonės, teikiančios tarpvalstybines paslaugas, tinkamai taiko ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių imperatyvias darbo įstatymų ir (ar) kolektyvinių sutarčių nuostatas. Užsienio darbo inspektoriai ir pareigūnai veiktų prevenciškai, skatintų sąžiningą užsienio šalių verslą, teikiantį tarpvalstybines paslaugas.

Derinimas:

- Su Finansų ministerija ir VDI suderinta be pastabų. Ekonomikos ir inovacijų ministerija išvados nepateikė (laikoma, kad pritaria). Į Teisingumo ministerijos pastabas atsižvelgta. Dėl VRM pasiūlymo (reglamentuoti ES agentūrų darbuotojų, užsienio darbo inspektorių ir pareigūnų veiksmų apskundimo tvarką) argumentai pateikti derinimo pažymoje (SADM nurodo, kad darbdavys, nesutinkantis su užsienio darbo inspektorių ir kitų pareigūnų atliktais veiksmais gali juos skusti teismui įstatymų nustatyta tvarka).
- Įstatymo projektas aptartas 2020-12-15 Trišalės tarybos posėdyje.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome įstatymo projektą svarstyti **tarpinstituciniame pasitarime**.

Atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje pateiktas pastabas ir Vyriausybės programos nuostatas dėl kokybiškos ir planuojamos teisėkūros (siekiame rengiant teisės aktus paisyti numatomo teisinio reguliavimo vertinimo proporcingumo ir to paties teisės akto nekeisti kelis kartus per metus), taip pat įvertinant tai, kad Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projekte ir pasiūlyimuose Seimo II (pavasario) sesijos darbų programai SADM numato 2021 m. balandžio mėn. Vyriausybei pateikti Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, *Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo* ir Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimų projektų paketą (kuriuo numatoma įtraukti savarankiškai dirbančius asmenis į darbuotojų saugos ir sveikatos teisinio reguliavimo sritį ir VDI kompetencijai priskirti darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų, taikomų savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų veiklai, laikymosi kontrolės funkciją bei apibrėžti VDI inspektoriaus teises, reikalingas šiai funkcijai vykdyti), siūlytume apsvarstyti galimybę siūlomus Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo pakeitimus inkorporuoti į balandžio mėn. planuojamą pateikti Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt